

---

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

---

**2005 Rhif 3200 (Cy.236)**

**ADDYSG, CYMRU**

**Rheoliadau Cynghorau Ysgol (Cymru) 2005**

*Wedi'u gwneud* - - *15 Tachwedd 2005*

*Yn dod i rym* - - *31 Rhagfyr 2005*

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adrannau 19(2), 19(3), 20(2), 21(3), 210(7) a 214(1) o Ddeddf Addysg 2002(1), drwy hyn yn gwneud y Rheoliadau canlynol:

**Enwi, cychwyn a chymhwyso**

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Cynghorau Ysgol (Cymru) 2005 a deuant i rym ar 31 Rhagfyr 2005.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

**Dehongli**

2. Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr “canolfan adnoddau anghenion addysgol arbennig” (“*special educational needs resource base*”) yw dosbarth neu adran mewn ysgol ar gyfer disgyblion sydd ag anghenion addysgol arbennig; ac

ystyr “ysgol” (“*school*”) yw ysgol a gynhelir heblaw ysgol feithrin a gynhelir neu ysgol fabanod; ac

ystyr “ysgol fabanod” (“*infant school*”) yw ysgol a gynhelir nad yw'n derbyn disgyblion sy'n 8 oed neu drosodd.

**Cynghorau Ysgol**

3.—(1) Rhaid i gorff llywodraethu ysgol sefydlu cyngor ysgol, a'i ddiben yw galluogi disgyblion i drafod materion ynglŷn â'u hysgol, eu haddysg ac unrhyw fater arall y maent yn ymboeni amdano neu sydd o ddiddordeb ac i wneud sylwadau arnynt i'r corff llywodraethu a'r pennaeth;

(2) Rhaid i bennaeth ysgol:

- (a) sicrhau bod cyfarfodydd o'r cyngor ysgol yn cael eu cynnull chwech o weithiau yn ystod y flwyddyn ysgol ac, i'r graddau y mae'n ymarferol, ar gyfnodau rheolaidd, a rhaid i'r cyfarfod cyntaf ddigwydd erbyn 1 Tachwedd 2006; a
  - (b) sicrhau bod pob cyfarfod cyngor ysgol yn cael eu goruchwyllo gan o leiaf un aelod o staff yr ysgol.
- (3) Rhaid i gorff llywodraethu ysgol a phennaeth ysgol ill dau ystyried unrhyw fater a gaiff ei gyfleu iddynt gan y cyngor ysgol a rhoi ymateb i'r cyngor ysgol.
- (4) Caiff corff llywodraethu'r ysgol a phennaeth yr ysgol gytuno i gyflawni eu swyddogaethau o dan y Rheoliadau hyn ar y cyd â chorff llywodraethu a phennaeth ysgolion eraill.

### **Aelodaeth**

- 4.—(1) Dim ond disgyblion cofrestredig yn yr ysgol gaiff ffurfio aelodaeth y cyngor ysgol.
- (2) Rhaid i gorff llywodraethu ysgol a'r pennaeth drefnu bod o leiaf un disgybl cofrestredig o bob grŵp blwyddyn ysgol, o Flwyddyn 3 ac yn uwch, yn cael ei ethol i aelodaeth y cyngor ysgol.
- (3) Anghymhwysir person nad yw'n ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol y sefydlir cyngor ysgol ar ei chyfer o aelodaeth y cyngor hwnnw.
- (4) Rhaid i gorff llywodraethu ysgol a phennaeth unrhyw ysgol sydd â chanolfan adnoddau anghenion addysgol arbennig, drefnu bod o leiaf un disgybl cofrestredig o'r ganolfan adnoddau anghenion addysgol arbennig honno yn cael ei ethol i aelodaeth y cyngor ysgol.

### **Ysgolion Arbennig**

5. Nid yw Rheoliadau 3(2)(a), 4(2), 6 a 7 yn gymwys i ysgolion arbennig cymunedol neu ysgolion arbennig.

### **Etholiadau**

- 6.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), er mwyn penodi i'r cyngor ysgol, rhaid cynnal pleidlais gyfrinachol sy'n rhoi'r hawl i bob disgybl cofrestredig i bleidleisio dros ymgeiswyr (os oes rhai) yn eu grŵp blwyddyn neu yn eu canolfan adnoddau anghenion addysgol arbennig.
- (2) Nid yw paragraff (1) yn gymwys pan fo trefniadau yn cael eu gwneud i bob disgybl cofrestredig fod yn aelod o'r cyngor ysgol.

### **Disgybl-lywodraethwyr Cyswllt**

- 7.—(1) Rhaid i bennaeth ysgol sicrhau bod cyfle gan y cyngor ysgol i enwebu hyd at ddau ddisgybl o flwyddyn 11 i 13 (yn gynhwysol) o'i aelodaeth i fod yn ddisgybl lywodraethwyr cyswllt ar gorff llywodraethu'r ysgol.
- (2) Rhaid i'r corff llywodraethu dderbyn unrhyw ddisgybl a enwebwyd yn unol â pharagraff (1) uchod, a'i benodi'n ddisgybl-lywodraethwr ar y corff llywodraethu, ar yr amod na chafodd y disgybl ei anghymhwysio o aelodaeth yn unol ag Atodlen 5 o Reoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005(2).

### **Disgybl-lywodraethwyr Cyswllt: Diwygio Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005**

- 8.—(1) Diwygir Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005 fel a ganlyn.
- (2) Ar ôl rheoliad 12 mewnosoder:

---

(2) O.S. 2005/2914 (Cy.211).

## “Disgybl-lywodraethwyr cyswllt

**12A.**—(1) Yn y Rheoliadau hyn, ystyr “disgybl-lywodraethwr cyswllt” yw disgybl cofrestredig a enwebwyd gan y cyngor ysgol i fod yn aelod o'r corff llywodraethu ac a benodwyd felly gan y corff llywodraethu yn unol â rheoliad 7 o Reoliadau Cyngorau Ysgol (Cymru) 2005.

(2) Mwyafswm y nifer o ddisgybl-lywodraethwyr cyswllt ar unrhyw gorff llywodraethu yw dau.

(3) Ar ôl rheoliad 20 mewnosoder:

“**20A.** Mae unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt yn ychwanegol at y nifer o lywodraethwyr a osodir yn rheoliad 13 i 20 ac Atodlen 8.”

(4) Ar ôl rheoliad 25(5) mewnosoder:

“(5A) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt sydd i ddal swydd am gyfnod o flwyddyn o ddyddiad ei benodiad. Nid oes dim byd yn y paragraff hwn yn rhwystro disgybl-lywodraethwr cyswllt rhag cael ei ailbenodi pan ddaw cyfnod ei swydd i ben.”

(5) Yn lle rheoliad 29 a'i bennawd rhodder:

### **“Symud rhiant-lywodraethwr, llywodraethwyr partneriaeth a disgybl-lywodraethwyr cyswllt a benodwyd:**

**29.** Caiff y corff llywodraethu symud unrhyw riant-lywodraethwr a benodwyd gan y corff llywodraethu o dan baragraffau 10 i 12 o Atodlen 1, unrhyw lywodraethwr partneriaeth ac unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt yn unol â'r weithdrefn a nodir yn rheoliad 30.”

(6) Ar ddechrau rheoliad 33(1)(ch), mewnosoder “yn ddarostyngedig i baragraff (5).”

(7) Ar ôl rheoliad 33(4), ychwaneger:

“(5) Nid yw is-baragraffau (ch) a (d) o baragraff (1) yn gymwys i ddisgybl-lywodraethwyr cyswllt.”

(8) Yn rheoliad 44, rhodder “rheoliadau 44A a 63” yn lle “rheoliad 63”.

(9) Ar ôl rheoliad 44, mewnosoder:

### **“Gwahardd disgybl-lywodraethwyr cyswllt o gyfarfodydd**

**44A.**—(1) Caiff y corff llywodraethu wahardd disgybl-lywodraethwyr cyswllt o unrhyw drafodaeth gan gorff llywodraethu sy'n ymwneud â:

(a) penodi staff, cyflog staff, disgyblaeth staff, rheoli perfformiad staff, cwynion a gyflwynwyd gan staff neu ddiswyddo staff;

(b) derbyn;

(c) disgyblu disgybl unigol;

(ch) ethol, penodi a symud llywodraethwyr;

(d) y gyllideb a rhwymedigaethau ariannol y corff llywodraethu;

(dd) yn achos ysgol wirfoddol a gynorthwyr, y Weithred Ymddiriedolaeth; neu

(e) unrhyw fater arall, oherwydd ei natur, y mae'r corff llywodraethu yn fodlon ei fod yn gyfrinachol ac y dylai barhau'n gyfrinachol.”

(10) Yn rheoliad 46(1) mewnosoder “unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt,” o flaen “unrhyw leoedd gwag.”

(11) Yn rheoliad 46(2) mewnosoder “(ac eithrio unrhyw ddisgybl-lywodraethwyr)” ar ôl “ac yn pleidleisio ar y mater.”

(12) Ar ôl rheoliad 46(2), mewnosoder:

“**2A.** Ni chaiff disgybl-lywodraethwyr cyswllt bleidleisio ar unrhyw gwestiwn sydd i'w benderfynu mewn cyfarfod o'r corff llywodraethu.”

(13) Yn rheoliad 54(7) mewnosoder “disgybl-lywodraethwyr a” ar ôl “Caiff aelodaeth pwyllgor gynnwys” a newidir “personau” i “phersonau”.

(14) Ar ddiwedd rheoliad 54(8) ychwaneger “ac eithrio disgybl-lywodraethwyr cyswllt.”

(15) Yn lle rheoliad 55(7), rhodder:

“(7) Ni chaiff pennaeth yr ysgol na disgybl-lywodraethwr cyswllt fod yn aelod o'r pwyllgor disgyblu a diswyddo staff nac o'r pwyllgor apelau disgyblu a diswyddo.”

(16) Yn rheoliad 56(2) mewnosoder “nac unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt” ar ôl “y pennaeth”.

(17) Yn rheoliad 57(2)(b) mewnosoder “(ac eithrio disgybl-lywodraethwyr cyswllt)” ar ôl “lywodraethwr arall”.

(18) Yn lle rheoliad 58(2) rhodder:

“(2) Ni cheir penodi pennaeth yr ysgol na disgybl-lywodraethwr cyswllt yn glerc o dan baragraff (1).”

(19) Yn rheoliad 60(5) rhodder “, 57(4) a 60(9)” yn lle “a 57(4)”.

(20) Ar ddechrau rheoliad 60(6) mewnosoder “Yn ddarostyngedig i reoliad 60(8),”.

(21) Ar ddechrau rheoliad 60(7) mewnosoder “Yn ddarostyngedig i reoliad 60(9),”.

(22) Ar ôl rheoliad 60(8), mewnosoder:

“**60.—(9)** At ddibenion paragraffau (5), (6), (7) ac (8) uchod, rhaid i'r corff llywodraethu benderfynu a fydd disgybl-lywodraethwyr cyswllt yn cael eu trin fel llywodraethwyr.”

(23) Ar ddechrau paragraff 1 ac 11(1) o Atodlen 5, mewnosoder “Ac eithrio yn achos disgybl-lywodraethwyr cyswllt.”

Llofnodwyd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 66(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998(3).

15 Tachwedd 2005

*D. Elis-Thomas*  
Llywydd y Cynulliad Cenedlaethol

---

## EXPLANATORY NOTE

*(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)*

Mae'r Rheoliadau hyn yn gosod y gofyniad i ysgolion a gynhelir i sefydlu cynghorau ysgol, a fydd yn rhoi cyfle i ddisgyblion drafod a gwneud sylwadau ar faterion ynglŷn â'r ysgol neu ar faterion eraill y maent yn ymboeni amdanynt.

Mae rheoliad 1 yn darparu bod y Rheoliadau'n dod i rym ar 31 Rhagfyr 2005 ac yn rheoliad 2 ceir darpariaethau dehongli.

Mae rheoliad 3 yn gosod diben y cynghorau ysgol a dyletswyddau penaethiaid a chyrrff llywodraethu o ran y cynghorau ysgol.

Mae rheoliad 4 yn gosod gofynion aelodaeth pob cyngor ysgol.

Mae rheoliad 5 yn darparu nad yw rhai darpariaethau penodol yn gymwys i ysgolion arbennig.

Mae rheoliad 6 yn darparu mai drwy bleidlais gyfrinachol y penodir i gyngor ysgol oni bai bod trefniadau yn cael eu gwneud i bob disgybl cofrestredig fod yn aelod o'r cyngor ysgol.

Mae rheoliad 7 yn darparu bod yn rhaid rhoi cyfle i aelodau penodol ar gyngor ysgol i ddod yn ddisgybl-lywodraethwyr cyswllt ac mae rheoliad 8 yn nodi'r diwygiadau i Reoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005.

Mae arfarniad rheoliadol wedi'i baratoi ar gyfer y Rheoliadau hyn a gellir ei weld ar wefan Cynulliad Cenedlaethol Cymru ([www.cymru.gov.uk](http://www.cymru.gov.uk)). Gellir cael copïau oddi wrth yr Is-adran Rheolaeth Ysgolion, yr Adran Hyfforddiant ac Addysg, Llywodraeth Cynulliad Cymru, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NQ.